

GENERALINĖS ADVOKATĖS
CHRISTINE STIX-HACKL IŠVADA,
pateikta 2006 m. rugsėjo 21 d.¹

Turinys

I — Įvadinės pastabos	I - 6854
II — Teisinis pagrindas	I - 6855
A — Bendrijos teisė	I - 6855
B — Nacionalinės teisės aktai	I - 6856
1. Pajamų mokesčio įstatymas (<i>Einkommensteuergesetz</i> , toliau – <i>EStG</i>)	I - 6856
2. Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinis įstatymas (<i>Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland</i> , toliau – Pagrindinis įstatymas)	I - 6856
III — Procesas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-76/05)	I - 6857
A — Faktinės bylos aplinkybės ir pagrindinė byla	I - 6857
B — Pagrindiniai šalių argumentai	I - 6858
C — Vertinimas	I - 6859
1. Įvadinės pastabos dėl nagrinėjimo eigos	I - 6859
2. Dėl laisvės teikti paslaugas pagal EB 49 ir tolesnius straipsnius	I - 6860
a) Taikymo sritis	I - 6860
b) Dėl <i>EStG</i> 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto diskriminuojamojo pobūdžio	I - 6864
i) Dėl konstitucinėje teisėje įtvirtinto draudimo atrinkti mokinius atsižvelgiant į tėvų turtinę padėtį	I - 6864
ii) Dėl Vokietijos ir užsienio privačių švietimo įstaigų panašumo	I - 6865

1 — Originalo kalba: vokiečių.

c) Pateisinimas	I - 6869
d) Išvada	I - 6870
IV — Dėl proceso dėl įsipareigojimų neįvykdymo (byla C-318/05)	I - 6871
A — Ikiteisminė procedūra ir teismo procesas	I - 6871
B — Pagrindiniai šalių argumentai	I - 6871
C — Vertinimas	I - 6873
1. Dėl galimo laisvės teikti paslaugas pažeidimo	I - 6873
2. Dėl galimo laisvo darbuotojų judėjimo ir įsisteigimo laisvės pažeidimo (EB 39 ir 43 straipsniai)	I - 6873
3. Dėl galimo (Europos Sąjungos piliečių) judėjimo laisvės pažeidimo (EB 18 straipsnio 1 dalis, skaitoma kartu su EB 12 straipsnio 1 dalimi) ...	I - 6875
a) Taikymo sritis	I - 6875
b) Diskriminavimas	I - 6876
c) Pateisinimas	I - 6876
d) Išvada	I - 6877
4. Bylinėjimosi išlaidos	I - 6877
V — Išvada	I - 6877

I — Įvadinės pastabos

mokesčio sumažinimą, o tokie patys mokesčiai, sumokėti likusioje Bendrijos teritorijoje esančioms mokykloms – ne.

1. Šiuo atveju ir procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ir procese dėl įsipareigojimų neįvykdymo nagrinėjamas tas pats klausimas: ar – nepaisant to, kad švietimo politikos sritis iš principo priklauso valstybių narių kompetencijai – prieštarauja Bendrijos teisei nacionalinės mokesčių teisės nuostata, pagal kurią tam tikroms atitinkamos valstybės narės mokykloms sumokėti mokesčiai už mokslą gali būti pripažinti specialiosiomis išlaidomis, suteikiančiomis teisę į pajamų

2. Taigi nagrinėjamas klausimas patenka į ribinę sritį, kurioje susiduria tiesioginių mokesčių ir švietimo politika. Pagal dabartinę Bendrijos teisę abi šios sritys priklauso valstybių narių kompetencijai. EB 149 straipsnio 1 dalis nustato, kad valstybės narės atsako už švietimo sistemų or-

ganizavimą ir už mokymo turinį. Taip pat jos gali laisvai nustatyti savo mokesčių sistemos organizaciją bei koncepciją².

3. Tačiau pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką valstybės narės savo įgaliojimais tiesioginių mokesčių srityje turi naudotis atsizvelgdamos į Bendrijos teisę, nors EB ir neturi kompetencijos leisti atitinkamus teisės aktus³. Tai, kad Bendrija neturi įgaliojimų nustatyti taisykles švietimo politikos srityje, nereiškia, kad visi valstybių narių sprendimai dėl švietimo politikos iš esmės nėra kontroliuoti Bendrijos teisės atitikimo požiūriu⁴. Vidaus rinkoje, „pasižymintioje kliūčių laisvam prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimui tarp valstybių narių panaikinimu“⁵, formuodamos ir vykdydamos nacionalinę politiką valstybės narės iš esmės nebegali nepaisyti Bendrijos teisės nustatytų ribų.

gali atsirasti prieštaravimų tarp nacionalinės švietimo politikos, kurią vykdančios, be kita ko, gali būti nustatomos ir kriterijai, pagal kuriuos švietimo įstaigoms suteikiama parama, ir tarp galimybės pasinaudoti iš šių pagrindinių laisvių kylančiomis teisėmis – pavyzdžiui, lankant užsienyje esančią mokyklą. Tuomet kiltų klausimas, ar įmanoma pasiekti pusiausvyrą ir įgyvendinti nacionalinę kompetenciją nepažeidžiant vidaus rinkos reikalavimų.

5. Todėl toliau šioje išvadoje reikia ypač atsizvelgti į pagarbą valstybių narių kompetencijai mokesčių ir švietimo politikos srityse⁶.

II — Teisinis pagrindas

4. Taigi tiek, kiek šiose bylose taikytinos EB sutartyje numatytos pagrindinės laisvės,

A — Bendrijos teisė

2 — Žr., be kita ko, 1992 m. sausio 28 d. Sprendimą *Bachmann* (C-204/90, Rink. p. I-249, 23 punktas).

3 — 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *Manninen* (C-319/02, Rink. p. I-7477, 19 punktas); 2004 m. liepos 15 d. Sprendimas *Lenz* (C-315/02, Rink. p. I-7063, 19 punktas); 2002 m. spalio 3 d. Sprendimas *Danner* (C-136/00, Rink. p. I-8147, 28 punktas) ir 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Safir* (C-118/96, Rink. p. I-1897, 21 punktas).

4 — Žr. 2005 m. liepos 7 d. Sprendimą *Komisija prieš Austriją* (C-147/03, Rink. p. I-5969, 31 ir paskesni punktai): pagal šį sprendimą – priešingai nei teigė Austrijos vyriausybė – nacionalinės teisės aktas dėl vidurinio mokslo baigimo diplomų pripažinimo priimant į Austrijos universitetus patenka į EB sutarties taikymo sritį.

5 — EB 3 straipsnio 1 dalies c punktas.

6. *Finanzgericht Köln* prašo išaiškinti EB 18, 39, 43 ir 49 straipsnius. Procese dėl įsiparei-

6 — Šiuo klausimu taip pat žr. 2005 m. balandžio 7 d. generalinio advokato M. Poiarės Maduro išvadą byloje *Marks & Spencer* (C-446/03, 2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimas, Rink. p. I-10837, 21–40 punktai).

gojimų neįvykdymo Komisija kaltina Vokietijos Federacinę Respubliką pažeidus būtent šias teisės normas.

7 straipsnio 4 dalimi pagal žemės įstatymus leidžiamoje pakaitinėje mokykloje arba pagal žemės įstatymus pripažintoje papildomoje bendrojo lavinimo mokykloje, išskyrus apgyvendinimo, priežiūros ir maisto išlaidas.“

B — Nacionalinės teisės aktai

1. Pajamų mokesčio įstatymas⁷ (*Einkommensteuergesetz*, toliau – *EStG*)

2. Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinis įstatymas⁸ (*Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*, toliau – Pagrindinis įstatymas)

7. *EStG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas nustato:

8. Pagrindinio įstatymo 7 straipsnio 4 dalis nustato:

„Specialiosios išlaidos yra tokios išlaidos, jei jos nėra eksploatacijos ar profesinės veiklos išlaidos:

30 % sumos, kurią mokesčių mokėtojas sumokėjo už vaiko, už kurį priklauso išlaidų vaiko pajamų mokesčio atskaita arba šeimos išmoka, lavinimą valstybės patvirtintose arba remiantis Pagrindinio įstatymo

„Garantuojama teisė kurti privačias mokyklas. Privačios mokyklos, pakeičiančios valstybines mokyklas, turi būti valstybės patvirtintos ir joms taikomi žemių įstatymai. Jos turi būti patvirtintos, jei privačių mokyklų programa, priemonės ir pedagoginio personalo mokslinis išsilavinimas nėra prastesnis už valstybinių mokyklų ir jei mokiniai į jas neatrenkami atsižvelgiant į tėvų turtinę padėtį. Leidimą išduoti atsisakoma, jei nėra pakankamai užtikrinama pedagogų ekonominė ir teisinė padėtis.“

⁷ — BGBl. 1997 I, p. 821; su šia byla susijusių *EStG* nuostatų formuluotė, galiojusi nagrinėjant pagrindinę bylą procese C-76/05 ir įteikiant oficialų įspėjimą byloje C-318/05, neskiria nuo dabar galiojančios šių nuostatų formuluotės.

⁸ — BGBl. 1949, p. 1.

III — Procesas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-76/05)

A — *Faktinės bylos aplinkybės ir pagrindinė byla*

9. 1998 m. ir 1999 m. sutuoktiniai Herbert Schwarz ir Marga Gootjes-Schwarz kartu buvo pajamų mokesčio mokėtojai. Jie turi tris bendrus vaikus, ir abi dukterys, Lydia (gimusi 1981 m.) ir Lilian (gimusi 1986 m.), lankė Škotijoje esančią mokyklą *Cademuir International School*.

10. Kadangi iš pradžių sutuoktiniai nepateikė mokesčių deklaracijų, jų mokesčių bazės suma buvo nustatyta bendra tvarka. Per nustatytą terminą sutuoktiniai pateikė skundą dėl pranešimo apie mokesčių bazės sumos nustatymą.

11. Nagrinėjant skundą pateiktose mokesčių deklaracijose jie nurodė 1998 m. patyrę 43 426,78 DEM nepaprastųjų išlaidų (*aufßergewöhnliche Belastungen*), o 1999 m. – 64 549,79 DEM. Išlaidos abiejų dukterų mokslui *Cademuir International School*, nagrinėjamam procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, atitinkamai sudarė 33 867,79 DEM 1998 m. ir 27 415,62 DEM 1999 metais.

12. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo duomenimis, sutuoktiniai tiksliai nenurodė, kokią šių išlaidų dalį, neskaitant apgyvendinimo, priežiūros ir maisto išlaidų, sudarė mokesčiai už mokslą, tačiau per metus jie sudaro ne mažesnę kaip 10 000 DEM sumą.

13. Nagrinėdama skundą, 2001 m. rugsėjo 13 d. *Finanzamt Bergisch Gladbach* patvirtino naujus pranešimus apie mokesčio dydį nagrinėjamais metais, kuriuose atsižvelgė į naujai deklaruotą mokesčio bazę, išskyrus nurodytas nepaprastąsias išlaidas. Kadangi sutuoktiniai patvirtino savo skundą, 2001 m. gruodžio 6 d. sprendimu *Finanzamt* atmetė jį kaip nepagrįstą.

14. Dėl šio sprendimo sutuoktiniai pareiškė ieškinį *Finanzgericht Köln*, kuriame, be kita ko, subsidariai prašo suteikti jiems mokesčių lengvatą specialiosioms išlaidoms pagal *EStG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą.

15. *Finanzgericht Köln* nurodė, kad pagal nacionalinę teisę šis ieškinys tikrai negali būti tenkinamas, nes *EStG* 10 straipsnio 1 dalies

9 punktą taikytinas tik mokslui tam tikrose Vokietijos teritorijoje įsteigtose mokyklose, bet ne mokesčiams už mokslą kitose valstybėse narėse esančiose mokyklose. Tačiau šis teismas nėra tikras, ar pagal pirmumą turinčią Bendrijos teisę ši situacija nebūtų traktuojama kitaip.

B — Pagrindiniai šalių argumentai

16. Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Köln* 2005 m. sausio 27 d. Nutartimi nusprendė sustabdyti pagrindinės bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

17. *Vokietijos vyriausybės* nuomone, nagrinėjami nacionalinės teisės aktai nepatenka į nuostatų dėl laisvės teikti paslaugas taikymo sritį. Ji teigia, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką¹⁰ mokyklinio išsilavinimo teikimas paslaugų teikimu pagal EB 49 ir tolesnius straipsnius laikomas tik tuomet, kai mokykla finansuojama beveik išimtinai privačiomis lėšomis ir yra pelno siekianti įstaiga. Vokietijos vyriausybė teigia, kad nebuvo pateikta įrodymų, jog nagrinėjama mokykla Jungtinėje Karalystėje atitinka šiuos kriterijus.

Ar EB sutarties 8 A (18) straipsnio <...> (Europos Sąjungos piliečių judėjimo laisvė), 48 (39) straipsnio <...> (laisvas darbuotojų judėjimas), 52 (43) straipsnio <...> (įsisteigimo laisvė) ir 59 (49) straipsnio <...> (laisvė teikti paslaugas)⁹ nepažeidžia tai, kad pagal 1998 m. ir 1999 m. galiojusio *EStG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą apmokestinamojo asmens tam tikroms Vokietijos mokykloms sumokėti mokesčiai už mokslą gali būti pripažinti specialiosiomis išlaidomis, suteikiančioms teisę į pajamų mokesčio sumažinimą, o mokykloms, esančioms likusioje (Europos) Bendrijos teritorijoje, sumokėti mokesčiai už mokslą tokiomis išlaidomis nepripažįstami?

18. Bet kuriuo atveju materialaus pobūdžio skirtumai lemia ir skirtingą traktavimą. Jei procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą minima mokykla vis dėlto teikia paslaugas, ji nėra prilygintina mokykloms, kurioms pagal *EStG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą taikoma lengvata, nes paprastai ir šioje nuostatoje nurodytos pakaitinės, ir papildomos mokyklos negali būti pelno siekiančios įstaigos.

9 — Toliau Sutarties straipsniai bus nurodomi pagal numeravimo sistemą, įvestą priėmus Amsterdamo sutartį. Su šia byla susijusių straipsnių turinys nuo nagrinėjamo 1998–1999 m. laikotarpio nepasikeitė.

10 — 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Humbel* (263/86, Rink. p. 5365, 15–19 punktai) ir 1993 m. gruodžio 7 d. Sprendimas *Wirth* (C-109/92, Rink. p. I-6447, 17 punktas).

19. Be to, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką¹¹ valstybei narei nedraudžiama nustatyti kriterijus, laiduojančius, kad mokesčių lengvatos nebus sumažintos daugiau nei, šios valstybės narės nuomone, yra reikalinga.

20. Vokietijos vyriausybė mano, kad atsižvelgiant į konkrečias faktines bylos aplinkybes EB sutarties nuostatos dėl judėjimo laisvės (EB 39 straipsnis) ir įsisteigimo laisvės (EB 43 straipsnis) netaikytinos. Galiausiai ji tvirtina, kad ieškovai pagrindinėje byloje neįgyja teisių pagal EB 18 straipsnį, skaitomą kartu su EB 12 straipsniu.

21. Tačiau *Komisijos* nuomone, buvo pažeistas pasyvus laisvės teikti paslaugas aspektas. Remdamasi Teisingumo Teismo praktika¹², ji teigia, kad šiuo atveju nuostatos dėl laisvės teikti paslaugas yra taikytinos. Komisija mano, kad laisvės teikti paslaugas nepanaiškina tai, jog dėl Pagrindinio įstatymo 7 straipsnio 4 dalyje įtvirtinto draudimo vykdyti mokinių atranką atsižvelgiant į jų tėvų turtą Vokietijoje įsteigtos privačios mokyklos praktiškai negali nepriklausomos finansuoti savo veiklos ir todėl atlygintinas atitinkamų švietimo paslaugų pobūdis

gali kelti abejonių. Ji tvirtina, kad apie atlygintiną paslaugų pobūdį reikia spręsti remiantis ne vien dėl Vokietijos nustatytos tvarkos palankesnėje padėtyje atsidūrusiomis mokyklomis, bet, svarbiausia, ir tomis – kitose valstybėse įsteigtomis – privačiomis mokyklomis, kurioms lengvata netaikoma.

22. Komisijos manymu, apibūdinta nacionalinės teisės nuostata prieštarauja ir EB 18 straipsniui, skaitomam kartu su EB 12 straipsniu.

23. Tačiau ji teigia, kad atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes EB 39 ir 40 straipsniai vis dėlto netaikytini.

C — Vertinimas

1. Įvadinės pastabos dėl nagrinėjimo eigos

24. Kaip matyti iš prejudicinio klausimo formuluotės, *Finanzgericht Köln* klausia, ar EB 18, 39, 43 ir 49 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės

11 — 2005 m. kovo 15 d. Sprendimas *Bidar* (C-209/03, Rink. p. I-2119, 56 punktas).

12 — 10 išnašoje minėto sprendimo *Humbel* 15–19 punktai ir toje pačioje išnašoje minėto sprendimo *Wirth* 17 punktas.

teisės aktus, pagal kuriuos valstybė narė tam tikroms tos valstybės mokykloms sumokėtus mokesčius už mokslą pripažįsta suteikiančiais teisę į pajamų mokesčio sumažinimą, o atitinkamų mokesčių mokykloms, esančioms likusioje (Europos) Bendrijos teritorijoje, tokiais nepripažįsta.

25. Šioje išvadoje galima nenagrinėti EB 39 ir 43 straipsnių aiškinimo. Kadangi tėvai nesinaudojo teise įsidarbinti kitoje valstybėje narėje samdomais darbuotojais ar vykdyti veiklą kaip savarankiškai dirbantys asmenys, aišku, kad minėtos nuostatos šioje byloje netaikytinos.

26. Neaišku tai, ar šiuo atveju taikytina (Europos Sąjungos piliečių) judėjimo laisvė pagal EB 18 straipsnio 1 dalį, skaitomą kartu su EB 12 straipsnio 1 dalimi, kurioje įtvirtintas nediskriminavimo principas. Šioje byloje EB 12 ir 18 straipsniai taikytini asmenų atžvilgiu, nes esant tarptautinėms aplinkybėms asmuo gali remtis diskriminavimo draudimu principu ir byloje prieš savo kilmės valstybę¹³.

27. Tačiau materialiuoju požiūriu EB 12 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu diskriminavimo draudimo principu – tam tikrais atvejais kartu su EB 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta judėjimo laisve – „šios Sutarties taikymo srityje“ galima remtis tik „nepažeidžiant joje esančių specialių nuostatų“ – pavyzdžiui, EB 49 straipsnio. Todėl nagrinėti EB 12 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą diskriminavimo draudimo principą, skaitant jį kartu su EB 18 straipsnio 1 dalimi, reikėtų tik tuomet, jei šioje byloje netaikytina laisvė teikti paslaugas pagal EB 49 ir tolesnius straipsnius, taigi pirmiausia reikia išnagrinėti EB 49 ir tolesnius straipsnius.

2. Dėl laisvės teikti paslaugas pagal EB 49 ir tolesnius straipsnius

a) Taikymo sritis

28. Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar šioje byloje taikytini EB 49 ir tolesni straipsniai.

29. Bet kuriuo atveju jie taikytini asmenų atžvilgiu, nes esant tarptautinėms aplinky-

¹³ — 2002 m. liepos 11 d. Sprendimas *D'Hoop* (C-224/98, Rink. p. I-6191, 29–31 punktai).

bėms asmuo gali remtis EB 49 straipsniu ir byloje prieš savo kilmės valstybę¹⁴.

teikimu. Pagal EB 50 straipsnio 1 dalį taip būtų tuomet, jei būtų siūlomos „paslaugos, kurios paprastai yra teikiamos už užmokestį“.

30. Kalbant apie taikymo sritį materialiuoju požiūriu, pirmiausia reikia nagrinėti „pasyvų“ laisvės teikti paslaugas aspektą. Pagal jį paslaugų gavėjas vyksta pas kitoje valstybėje narėje įsisteigusį paslaugų teikėją. Tačiau EB 50 straipsnio 3 dalyje tiesiogiai minima tik „aktyvi“ forma, kai paslaugų teikėjas vyksta pas gavėją. Tačiau nusistovėjusioje Teisingumo Teismo praktikoje pripažįstamas ir pasyvus laisvės teikti paslaugas aspektas¹⁵. Ji logiškai papildo aktyvią formą ir atitinka tikslą, pagal kurį reikia atsižvelgti į visas atlygintinai teikiamas paslaugas, kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės. Pagrindinėje byloje kalbama apie atsisakymą taikyti mokesčių atskaitą dėl to, kad atitinkama privati mokykla yra įsteigta užsienyje – tai yra apie galimybę pasinaudoti kitoje valstybėje narėje teikiamu švietimo pasiūlymu.

31. Tačiau reikia nustatyti, ar nagrinėjamas švietimo pasiūlymas susijęs su paslaugų

32. Šioje byloje šalys nesutaria, ar tokios paslaugos už užmokestį buvo suteiktos. Taigi pagrindinis dalykas, kurį reikia nustatyti šioje išvadoje, yra tai, ar mokesčius už mokslą galima laikyti „užmokesčiu“, o pamokas mokykloje – „paslauga“.

33. Šiuo požiūriu byloje *Humbel*¹⁶ Teisingumo Teismas, kalbėdamas apie nacionalinėje švietimo sistemoje nustatytus mokesčius už mokslą, pripažino, kad pagrindinė užmokesčio ypatybė yra ta, kad jis yra ekonominis atlygis už atitinkamą paslaugą. Tačiau mokslas nacionalinėje švietimo sistemoje šia ypatybe nepasižymi, nes šiuo atveju valstybė neketina verstis veikla už užmokestį, o atlieka socialinę, kultūrinę bei švietimo funkciją ir paprastai finansuoja šią sistemą iš valstybės biudžeto. Teisingumo Teismas teigia, kad

14 — 1988 m. sausio 19 d. Sprendimas *Gullung* (292/86, Rink. p. 111, 11–13 punktai).

15 — 1999 m. balandžio 29 d. Sprendimas *Ciola* (C-224/97, Rink. p. I-2517, 11 punktas); 1995 m. gegužės 10 d. Sprendimas *Alpine Investments* (C-384/93, Rink. p. I-1141, 22 punktas); 1989 m. vasario 2 d. Sprendimas *Cowan* (186/87, Rink. p. 195, 15 punktas) ir 1984 m. sausio 31 d. Sprendimas *Luisi ir Carbone* (sujungtos bylos 286/82 ir 26/83, Rink. p. 377, 10 punktas).

16 — 10 išnašoje minėto sprendimo *Humbel* 17–19 punktai; taip pat 1993 m. sausio 13 d. generalinio advokato W. van Gerven išvada byloje *Kraus* (C-19/92, 1993 m. kovo 31 d. Sprendimas, Rink. p. I-1663, 19 punktas).

šios veiklos pobūdžio nekeičia ir tai, kad tam tikrais atvejais mokiniai ar jų tėvai turi mokėti mokesčius už mokslą, iš dalies padėdami išlaikyti švietimo sistemą.

34. Teisingumo Teismo praktika šiuo klausimu dar patikslinama sprendime *Wirth*¹⁷. Pirmiausia Teisingumo Teismas nustatė, kad nustatyti mokesčių už mokslą mokėjimo principai taikytini ir įmokoms už aukštąjį mokslą. Tačiau toliau jis teigia, kad yra aukštųjų mokyklų, kurios iš esmės finansuojamos privačiomis, kaip antai studentų ar jų tėvų, lėšomis ir siekia pelno. Jų teikiamas mokymas laikytinas paslauga pagal EB 50 straipsnį. Logiškai aiškinant šią Teisingumo Teismo išvadą kita kryptimi, ji turėtų būti taikytina ir mokesčiams už mokslą mokykloje.

35. Taigi šioje byloje esminiai kriterijai, pagal kuriuos sprendžiama, ar paslaugos yra atlygintinos ir kartu ar taikytini EB 49 ir tolesni straipsniai, yra tai, ar esminę mokyklos finansavimo dalį sudaro privačios lėšos, ir tai, ar ji siekia pelno.

36. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą tiesiogiai nepasakyta, kad pagrindinėje byloje aptariama Jungtinės Karalystės mokykla atitinka šiuos kriterijus. Tačiau iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso *Finanzgericht* paaiškinimų matyti, kad vien mokesčiams už abiejų vaikų mokslą per metus tekdavo išleisti mažiausiai 10 000 DEM ir per 1998–1999 metų laikotarpį šios išlaidos sudarė atitinkamai 33 867 DEM ir 27 415 DEM. Šių sumų dydis savaime neįrodo, kad minėta mokykla yra komercinė įstaiga. Kita vertus, Vokietijos vyriausybės tvirtinimu, tokio dydžio sumos gerokai viršija mokesčius už mokslą privačiose – Vokietijoje įsteigtose – mokyklose, kurioms pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalį suteikiama lengvata. Tačiau bet kuriuo atveju neatmestina galimybė, kad minėta Jungtinės Karalystės mokykla iš esmės finansuojama privačiomis lėšomis ir siekia pelno. Galiausiai atitinkamą sprendimą, atsižvelgdamas į faktus, vis tiek turi priimti nacionalinis teismas.

37. Be to, EB 49 straipsnio taikymo požiūriu nėra labai svarbu, kad paslaugų gavėjo valstybėje narėje – šiuo atveju Vokietijoje – dėl konstitucijos ar paprastų įstatymų reikalavimų mokyklos neteikia paslaugų už užmokestį EB 50 straipsnio 1 dalies prasme, nes jos nėra komercinės įstaigos ir daugiausia yra

17 — 10 išnašoje minėto sprendimo *Wirth* 16 ir paskesni punktai.

finansuojamos iš valstybės biudžeto¹⁸. Nagrinėdamas panašius argumentus dėl išmokų natūra Jungtinės Karalystės sveikatos priežiūros sistemoje, 2006 m. gegužės 16 d. Sprendime *Watts*¹⁹ Teisingumo Teismas pripažino, kad nėra reikalo nustatinėti, „ar nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos, kaip antai NHS, suteiktos gydymo ligoninėje paslaugos savaime yra paslaugos Sutarties nuostatų dėl laisvės teikti paslaugas prasme <...>“.

38. Tai vienas naujausių Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendimų, kuriame, be kita ko, tiesiogiai nagrinėjamas klausimas, ar paslaugoms Bendrijos teisės prasme priskirtinos paslaugos, suteikiamos taikant nacionalinę gydymo išlaidų dengimo sistemą, kai esant tarptautinėms faktinėms bylos aplinkybėms bent jau vienoje iš susijusių valstybių narių nėra numatyta skirti išmokas.

39. Tačiau, mano manymu, tokio teisinio požiūrio pasekmės kelia tam tikrų problemų: pirma, pripažinus, kad EB sutartyje nustaty-

tos pagrindinės laisvės taikytinos ir tuomet, kai tik vienoje iš likusių valstybių narių paslauga suteikiama pagal rinkos taisykles, tai reikštų sunkiai su valstybių narių suverenumu suderinamą ir galintį turėti reikšmingų padarinių liberalizavimą. Tiesa, tai, kad taikytinos pagrindinės laisvės, nebūtinai reiškia, jog tam tikros nacionalinės teisės nuostatos prieštarauja Bendrijos teisei; tačiau, jei reikia, atitinkama valstybė narė turi pagrįsti tokią teisės nuostatą, o tai labai apriboja jos veiksmų laisvę formuojant politiką ne Bendrijos kompetencijos srityse. Antra, ir svarbiausia, toks liberalizavimas sunkiai suderinamas su nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika dėl įmonės sąvokos Bendrijos konkurencijos teisėje, pagal kurią iki šiol laikoma, kad iš esmės sąvokos „įmonė“ apibrėžimas neapima nacionalinio solidarumo principu grindžiamų sistemų²⁰. Neginčytina, kad požiūrio į įmonės sąvoką negalima prilyginti požiūriui į paslaugos sąvoką, nes norint įvertinti, ar taikytina įmonės sąvoka, pakanka išnagrinėti nacionalinės teisės nuostatas – išvengiant tarptautinio aspekto ir su juo susijusios kolizijų rizikos. Galimybė taikyti EB sutartyje nustatytas pagrindines laisves sukurtų „atsarginį išėjimą“ iš uždaryt nacionalinio solidarumo sistemų, pavyzdžiui, socialinio draudimo ar nedraudžiamos rizikos žalos atlyginimo fondų, o tai savaime turėtų įtakos nacionalinio solidarumo pri-

18 — Tačiau *Bundesfinanzhof* (Vokietijos Aukščiausiasis federalinis finansų teismas) pateikė atitinkamus argumentus, siekdamas paneigti, kad sprendimas dėl Bendrijos teisės išaiškinimo susijęs su teisės nuostata, įtvirtinta *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte, ir tuo pagrindu nuspręsti neprašyti priimti prejudicinį sprendimą: žr. BFH, 1997 m. birželio 11 d. Sprendimas, XR 74/95, BStBl. II 1997, p. 617; BFH, 1998 m. gruodžio 16 d. Sprendimas, BFH-NV 1999, p. 918.

19 — Byla C-372/04 (Rink. p. I-4325, 91 punktas).

20 — Žr. 2004 m. kovo 16 d. Sprendimą *AOK Bundesverband ir kt.* (sujungtos bylos C-264/01, C-306/01, C-354/01 ir C-355/01, Rink. p. I-2493, 47 punktas) ir 1993 m. vasario 17 d. Sprendimą *Poucet ir Pistre* (sujungtos bylos C-159/91 ir C-160/91, Rink. p. I-637, 15 ir 18 punktai).

ncipui, nes būtų apribotas rizikos pasidailijimas.

i) Dėl konstitucinėje teisėje įtvirtinto draudimo atrinkti mokinius atsižvelgiant į tėvų turtinę padėtį

40. Nors, mano nuomone, vertėtų dar kartą įvertinti minėtą Teisingumo Teismo praktiką, būtų sunku tikėtis, kad, nepaisant palyginti neseniai priimto Didžiosios kolegijos sprendimo, Teisingumo Teismas nutartų, jog jau dabar reikėtų peržiūrėti sprendime *Watts* padarytą teisinę išvadą.

Tačiau vadovaujantis sprendimu *Watts* EB 49 straipsnis iš esmės yra taikytinas.

42. Kaip matyti iš *Finanzgericht* paaiškinimų, pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą kitoje valstybėje narėje esančioms mokykloms sumokėti mokesčiai už mokslą iš esmės negali būti laikomi specialiosiomis išlaidomis, suteikiančiomis teisę į pajamų mokesčio sumažinimą²¹. Pagal naujausią *Bundesfinanzhof* praktiką vienintelės šios taisyklės išimtys yra Vokietijos žemių kultūros ministrų konferencijos (*nationale Kultusministerkonferenz*) pripažintos vokiškos mokyklos užsienyje (*Deutsche Auslandsschulen*)²² ir Europos mokyklos²³. *Bundesfinanzhof* nuomone, taip yra todėl, kad vokiškose mokyklose užsienyje – kaip ir Vokietijos mokyklose – vykdoma už mokyklinį lavinimą atsakingų Vokietijos valdžios institucijų kontrolė, o Europos mokyklos turi tokį patį statusą kaip ir Vokietijos valstybės patvirtintos mokyklos.

b) Dėl *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto diskriminuojamojo pobūdžio

41. *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas nebūtų diskriminuojantis, jei skirtingas mokesčių už mokslą privačiose švietimo įstaigose mokėjimo traktavimas, nesvarbu, ar jos yra savoje šalyje, ar užsienyje, būtų objektyviai pateisinamas, būtent dėl to, kad šių švietimo įstaigų kategorijų nebūtų įmanoma palyginti.

43. Išskyrus šiuos konkrečius atvejus, kitose užsienyje įsteigtose mokyklose (toliau – užsienio mokyklos) už mokyklinį lavinimą atsakingų Vokietijos valdžios institucijų kontrolė nevykdoma, taigi jau vien dėl šios aplinkybės mokesčių lengvata tokioms mokykloms mokamam mokesčiui už mokslą

21 — Taip pat žr. Söhn. „Einkommensteuergesetz, Kommentar“, leidinyje „Kirchhof/Söhn“, 9 tomas, 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas, I 66, Heidelbergas, 2005 m.

22 — 2004 m. gruodžio 14 d. *Bundesfinanzhof* sprendimas, AZ: XI R 32/03.

23 — 2006 m. balandžio 5 d. *Bundesfinanzhof* sprendimas, AZ: XI R 1/04.

neturėtų būti taikoma. *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte nėra nustatyti objektyvūs kriterijai, kuriais remiantis būtų sprendžiama, ar atskaitytini mokesčiai už mokslą Vokietijos ir užsienio mokyklose. Pagal šią nuostatą vienintelė mokesčių lengvatos suteikimo sąlyga yra mokyklos įsteigimas Vokietijos Federacinėje Respublikoje (išskyrus vokiškas mokyklas užsienyje ir joms prilygintas Europos mokyklas). Taigi nesvarbu užsienio mokykloms sumokėtų mokesčių už mokslą dydis, atskaita jiems netaikoma automatiškai. Taigi jei suteikiant lengvatą lemiamas yra formalusis įsteigimo vietos kriterijus, siekiant pagrįsti skirtingą traktavimą mokesčių požiūriu nebegalima remtis materialiuoju atrankos atsižvelgiant į turtinę padėtį kriterijumi.

ii) Dėl Vokietijos ir užsienio privačių švietimo įstaigų panašumo

44. Kadangi apie diskriminuojamąją *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto pobūdį galima spręsti jau iš formalaus įsteigimo vietos kriterijaus, Vokietijos vyriausybės pateiktas argumentas, kad privačios Vokietijos ir užsienio švietimo įstaigos nelygintinos, nagrinėtinas tik subsidiariai.

45. Bendrijos teisėje pripažįstama, kad valstybės narės pačios kuria savo nacionalinės švietimo sistemos struktūrą. Kaip minėjau įvadinėse pastabose, organizuoti ir teikti švietimą yra valstybių narių uždavinys. Todėl valstybės narės gali nustatyti savo nacionaliniais motyvais grįstus kriterijus, kuriuos turėtų atitikti šias funkcijas vykdančios mokyklos.

46. Todėl tai, kad netiesioginė valstybės parama suteikiant mokesčių lengvatą siejama su nustatytais kriterijais²⁴, pagal kuriuos turi būti vertinamos ir mokyklos kitose valstybėse narėse, atitikimu, nėra ydinga Bendrijos teisės požiūriu – jei ji apskritai taikytina dėl nagrinėjamų švietimo paslaugų atlygintino pobūdžio. Jei užsienio mokyklos neatitinka nustatytų reikalavimų, jos negali tinkamai prisidėti prie valstybės švietimo sistemos tikslo įgyvendinimo, kuri pagal Bendrijos teisę savo nuožiūra nusistato kiekviena valstybė narė. Tokiu atveju skirtingas traktavimas mokesčių atžvilgiu nėra apribojimas,

24 — Šiuo požiūriu žr. mano 2005 m. gruodžio 15 d. išvadoje byloje *Centro di Musicologia Walter Stauffer* (C-386/04, 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendimas, Rink. p. I-8203, 91 ir 93 punktai) pateiktus argumentus dėl privačių fondų viešųjų poreikių tenkinimo statuso pripažinimo.

nes nėra iš esmės būtinos apribojimo sąlygos – panašumo į Vokietijos mokyklas, kurių atžvilgiu lengvata taikoma.

„Valstybės patvirtintoms pakaitinėms mokykloms“ tokią teisę tiesiogiai suteikia Pagrindinio įstatymo 7 straipsnio 4 dalies trečias sakiny, o kitoms *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodytoms mokykloms ji gali būti suteikta pagal atitinkamos žemės įstatymus išduoto leidimo arba pripažinimo pagrindu.

47. Neaišku, ar reikiamo panašumo šiuo atveju nėra dėl to, kad *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas, Vokietijos vyriausybės tvirtinimu, taikytinas tik *nekomerciniu* pagrindu veikiančioms, daugiausia iš valstybės biudžeto finansuojamoms mokykloms. Pagrindinėje byloje nagrinėtinos tik tos užsienio mokyklos, kurios teikia paslaugas EB 50 straipsnio prasme ir todėl yra finansuojamos iš esmės privačiomis lėšomis bei siekia pelno (akivaizdu, kad tokia yra ir faktinėse bylos aplinkybėse nurodyta mokykla); kitu atveju pagrindinės laisvės būtų netaikytinos²⁵.

49. Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad Vokietijoje yra mokyklų, kurios ne tik yra paslaugų teikėjos pagal EB 49 ir tolesnius straipsnius, bet ir atitinka materialinius *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto reikalavimus ir taip tenkina panašumo sąlygą, ir tai parodė posėdyje pateikti pavyzdžiai.

48. Tačiau reikiamam panašumui nustatyti nepakanka to, kad Vokietijos mokyklos, kurioms *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktu suteikiama lengvata, kaip matyti iš nuorodos į Pagrindinio įstatymo 7 straipsnio 4 dalį, kaip ir nagrinėjamos užsienio mokyklos, yra privačios organizacijos, o ne valstybinės mokyklos. Nepaisant privačios prigimties, šios Vokietijos mokyklos paprastai nerenka įmokų savo išlaidoms padengti, nes paklūsta draudimui nevykdyti mokinių atrankos atsižvelgiant į turtinę tėvų padėtį. Būtent tai suteikia teisę į svarią valstybės paramą.

50. Tai tikrai nėra įprasta, tačiau visiškai įmanoma susiklosčius dviem toliau aptariamoms situacijoms. Pirma, mokesčius už mokslą, neviršijančius draudimo vykdyti atranką turtiniu pagrindu nustatytos ribos, gali papildyti tokio dydžio privačių asmenų finansinė parama²⁶, kad mokykla bus laikoma veikiančia komerciniu pagrindu. Ant-

25 — Žr. šios išvados 30 punktą.

26 — Šiuo požiūriu taip pat žr. Komisijos raštu pateiktas pastabas procese pagal EB 234 straipsnį (38 punktą, 14 išnaša) ir ieškinyje pagal EB 226 straipsnį (42 punktą, 22 išnaša).

ra, išimties atveju mokykla gali didžiausią finansavimo dalį gauti iš įmokų ir, nepaisant to, gauti paramą pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą, nes ši nuostata nenumato, kad atitinkamos mokyklos būtinai turi būti daugiausia išlaikomos viešųjų fondų.

Tačiau galų gale svarbiausia yra tai, kad finansavimas neprivalo būti iš esmės valstybinis²⁹. Beje, tokį požiūrį patvirtina ir Teisingumo Teismo praktika kitose EB 49 straipsnio taikymo srityse, pagal kurią svarbu ne tai, ar atlygį sumoka tas asmuo, kurio naudai teikiama paslauga³⁰.

51. Kalbant apie pirmąją situaciją, reikia paminėti, kad egzistuoja galimybė privačią mokyklą finansuoti mišriomis privačiomis lėšomis, kurias sudaro įmokos ir privačių asmenų mokėjimai, padengiantys būtinas mokyklos išlaikymo išlaidas²⁷. Tai neprieštaruja nuostatai, kad mokykla yra tik iš dalies išlaikoma mokinių ar jų tėvų. Kaip matyti iš pirmiau aptartų bylų *Humbel* ir *Wirth*, atlygintinas paslaugų pobūdis EB 50 straipsnio prasme suponuoja privatų finansavimą, bet tik „kaip antai“ mokinių ar jų tėvų lėšomis²⁸. Taigi apie atlygintiną paslaugų pobūdį galima spręsti vien iš to, kad mokesčiai už mokslą sudaro reikšmingą dalį mokyklai išlaikyti reikalingų lėšų, o juos papildė kitų privačių asmenų, pavyzdžiui, paramos susivienijimų, finansinė parama, kurią daugiausia suaukoja mokinių tėvai.

52. Kalbant apie antrąją situaciją, dėl Pa grindinio įstatymo 7 straipsnio 4 dalies trečiojo sakinio į ją nepatenka daugiausia mokesčiais už mokslą finansuojamos pakaitinės mokyklos. Tačiau pagal konstitucinę teisę draudimas vykdyti atranką turtiniu pagrindu ir iš to kylanti teisė į valstybės paramą taikytini būtent tik šioms pakaitinėms mokykloms, ir netaikytini papildomoms mokykloms, kurios, sprendžiant iš šios nuostatos formuluotės, taip pat patenka į *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto taikymo sritį³¹, iš ko galima spręsti bent jau apie galimybę, jog šios papildomos mokyklos finansuojamos daugiausia privačiai.

53. Tiesa, vien todėl negalima tvirtinti, kad daugiausia iš įmokų finansuojamoms papil-

27 — Per 2006 m. gegužės 2 d. posėdį pagrindinės bylos ieškovų atstovas teisme nurodė, kad tam tikrais atvejais privačios mokyklos būtinas lėšas gauna ne tik rinkdamos mokesčius už mokslą, bet ir iš paramos susivienijimų, kurie finansuojami iš „savanoriškų“ įmokų, paprastai tėvų.

28 — 10 išnašoje minėto sprendimo *Humbel* 17 punktas ir toje pačioje išnašoje minėto sprendimo *Wirth* 17 punktas.

29 — Šiuo požiūriu taip pat žr. 16 išnašoje minėtos generalinio advokato W. van Gerven išvados byloje *Kraus* 20 punktą ir 1985 m. sausio 16 d. generalinio advokato G. Slyn išvadą byloje *Gravier* (293/83, 1985 m. vasario 13 d. Sprendimas, Rink. p. 593).

30 — 2001 m. liepos 12 d. Sprendimas *Smits ir Peerboom* (C-157/99, Rink. p. I-5473, 57 punktas); 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Deliège* (sujungtos bylos C-51/96 ir C-191/97, Rink. p. I-2549, 56 punktas) ir 1988 m. balandžio 26 d. Sprendimas *Bond van Adverteerders ir kt.* (352/85, Rink. p. 2085, 16 punktas).

31 — Schmitt-Kammler. „Grundgesetz, Kommentar“, leidinyje „Sachs“, 7 straipsnis, 62 punktas, Miunchenas, 1999 m.; Gröschner. „Grundgesetz, Kommentar“, leidinyje „Dreier“, 1 tomas, 7 straipsnis, 105 punktas, Tübingenas, 1996 m.; Robbers. „Das Bonner Grundgesetz, Kommentar“, leidinyje „Mangoldt/Klein/Starck“, 1 tomas, 7 straipsnis, 191, 199 ir 209 punktai, Miunchenas, 1999 m.

domoms mokykloms iš esmės taip pat taikoma mokesčių lengvata. Dar viena lengvatos suteikimo sąlyga yra pripažinimas pagal žemės įstatymus. Vokietijos vyriausybė tvirtina, kad šis instrumentas suteikia Vokietijos žemėms galimybę papildomoms mokykloms taikyti panašų į valstybės patvirtintų pakaitinių mokyklų teisinį režimą. Tačiau iš 2002 m. rugpjūčio 26 d. Vokietijos Federacinės Respublikos pranešimo procese dėl įsipareigojimų neįvykdymo³² ir iš ieškovų pagrindinėje byloje pateiktų pavyzdžių matyti, kad tai ne visuomet buvo vykdoma.

54. Be to, Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybės pateiktos nuorodos³³ nepagrindžia jos tvirtinimo, kad pirmiau minėtam panašumui įrodyti nepakanka to, jog tik *kai kurios* iš privačių Vokietijos mokyklų, kurioms taikoma lengvata, yra finansuojamos iš įmokų.

55. Vokietijos vyriausybės požiūrį galėtų patvirtinti generalinio advokato G. Slynn³⁴

32 — Jame Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybė tvirtina, kad privačios mokyklos, kurioms *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktu suteikiama lengvata, neteikia paslaugų, nes paprastai jos nevykdo komercinės veiklos. Jos nuomone, dėl retų atvejų, kai tam tikros mokyklos, pagal žemės teisę gaunančios mažesnę paramą, yra priverstos rinkti didesnius mokesčius už mokslą, šis vertinimas nesikeičia.

33 — 1988 m. kovo 15 d. generalinio advokato G. Slynn išvada byloje *Humbel* (263/86, 10 išnašoje minėtas sprendimas) ir 29 išnašoje minėta išvada byloje *Gravier* 93/83, Rink. p. 603.

34 — 33 išnašoje minėta išvada byloje *Humbel*.

nuomonė, kad priskiriant valstybinį švietimą nekomercinei sričiai neturi reikšmės tai, kad paslaugos gavėjų prašoma sumokėti įmoką, kuri paprastai yra nedidelė, tačiau tam tikrais atvejais gali padengti beveik visas paslaugos suteikimo išlaidas. Tačiau šis teiginys yra bendrojo pobūdžio ir visiškai nepaliečia šioje byloje nagrinėjamos mokyklų panašumo nustatymo problemos.

56. Taigi išvada, kad iš esmės valstybės išlaikoma mokykla, išimties tvarka gaunanti privačių lėšų, dėl to nepraranda neatlygintinai veikiančios įstaigos statuso, ko gero, netaikytina sprendžiant šioje byloje aktualią mokyklų panašumo nustatymo problemą: konkrečiai kalbant, ja remiantis negalima teigti, kad daugiausia privačiai finansuojamos mokyklos neturėtų būti laikomos privačiomis mokyklomis vien todėl, kad daugelis mokesčių lengvatą gaunančių mokyklų yra remiamos valstybės.

57. Galiausiai Vokietijos vyriausybės nuomonė prieštarauja ir Teisingumo Teismo praktikai, pagal kurią tam, kad būtų pripažintas neteisėtas skirtingas traktavimas, pakanka tik įrodyti diskriminavimo faktą tam tikrais atvejais³⁵.

35 — 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Outokumpu Oy* (C-213/96, Rink. p. I-1777, 34 punktas); 1991 m. birželio 26 d. Sprendimas *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-152/89, Rink. p. I-3141, 20 punktas) ir 1976 m. vasario 17 d. Sprendimas *Rewe-Zentrale* (45/75, Rink. p. 181, 17 punktas).

58. Taigi *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas laikytinas diskriminuojančiu, nes jame numatomas mokesčių lengvatos suteikimas tam tikroms privačioms mokykloms susiejamas su šių mokyklų įsteigimo vieta ir todėl juo remiantis skirtingai traktuojamos mokyklos, kurios visais kitais požiūriais yra panašios. Tai reiškia, kad pažeidžiamas EB 49 straipsnis.

c) Pateisinimas

59. Siekiant pateisinti diskriminavimą, remiantis byla *Bidar*³⁶ tvirtinama, kad Teisingumo Teismas laiko teisėta, jei finansinės pagalbos studentams, skirtos jų išlaikymo išlaidoms padengti, teikimui (tas pats turėtų būti taikytina ir mokesčių lengvatos suteikimui) valstybė narė nustato kriterijus, užtikrinančius, kad pagalba (arba lengvatos) nebūna sumažinta daugiau nei, šios valstybės narės nuomone, yra reikalinga. Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybės nuomone, taikant šį principą reikia atsižvelgti į tai, kad kai viešosios lėšos yra ribotos, didinant mokesčių lengvatų sumas neišvengiamai sumažėtų individualios lengvatos, nes būtų siekiama fiskalinio neutralumo. Tuo Vokie-

tijos vyriausybė iš esmės nori pasakyti, kad *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto taikymo išplėtimas tam tikroms užsienyje esančioms mokykloms mokamam mokesčiui už mokslą reikštų papildomas valstybės biudžeto išlaidas.

60. Tačiau šis argumentas kelia tam tikrų klausimų. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką mokestinių pajamų praradimas nėra minimas tarp EB 46 straipsnyje, skaitomame kartu su EB 55 straipsniu, išvardytų pagrindų ir taip pat negali būti laikomas privalomuoju bendro intereso pagrindu³⁷. Taigi Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybės argumentas, kad ėmus atskaityti ir tam tikroms užsienio mokykloms mokamus mokesčius už mokslą kiltų problemų dėl prarastų mokestinių pajamų, yra netinkamas pateisinti nagrinėjamą laisvės teikti paslaugas suvaržymą.

61. Be to, kyla dar vienas klausimas, ar Teisingumo Teismo argumentai byloje *Bidar* taikytini mokesčių lengvatų suteikimui, kai tai susiję su EB sutartyje įtvirtintomis pagrindinėmis laisvėmis. Tiesa, šio klausimo galėtume nenagrinėti, jei tikslu, dėl kurio užsienio mokykloms nesuteikiama

36 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Bidar* 56 punktas.

37 — 2002 m. lapkričio 21 d. Sprendimas *X ir Y* (C-436/00, Rink. p. I-10829, 50 punktas); 3 išnašoje minėto sprendimo *Danner* 56 punktas ir 2000 m. birželio 6 d. Sprendimas *Verkooijen* (C-35/98, Rink. p. I-4071, 59 punktas).

mokesčių lengvata pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą, t. y. padengti išlaidas sprendimo *Bidar* prasme, galima būtų pasiekti švelnesnėmis – atsižvelgiant į proporcingumo principą – priemonėmis.

63. Kitų užsienio mokyklų diskriminavimo pateisinimų, ko gero, nėra³⁸. Beje, šiuo požiūriu Komisija primena, kad pagal EB 149 straipsnio 2 dalį valstybių narių kalbų mokymas ir studentų judėjimo skatinimas yra numatyti tarp Europos Bendrijos tikslų.

d) Išvada

62. Iš Vokietijos vyriausybės pateiktų duomenų matyti, kad taikydama mokesčių lengvatą mokesčiams už mokslą tam tikrose užsienio mokyklose valstybė patirtų pernelyg didelę finansinę naštą būtent todėl, kad šioms mokykloms suteikiama pagalba būtų daug didesnė nei ta, kurią gauna Vokietijos švietimo įstaigos, nes šios užsienio mokyklos turėtų išsilaikyti rinkdamos didelius mokesčius už mokslą. Siekdama šito išvengti valstybė narė gali pritaikyti ir švelnesnę, tačiau veiksmingą Bendrijos teisėje numatytą priemonę – apriboti galimą atskaitomų mokesčių už mokslą Vokietijos ir užsienio mokyklose sumą (remiantis tuometiniais savo šalies rodikliais). Taip ji gali išvengti nekontroliuojamo išlaidų augimo, kiekvienu atveju suteikdama, jos manymu, tinkamą pagalbą ir neatsisakydama lengvatos taikyti užsienio mokykloms. Todėl tai, kad pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą užsienio mokykloms lengvata visiškai netaikoma, bet kuriuo atveju prieštarauja proporcingumo principui, taigi klausimo dėl sprendimo *Bidar* išvadų tinkamumo šiai bylai galima toliau nenagrinėti.

64. Todėl į *Finanzgericht Köln* pateiktą prejudicinį klausimą (byla C-76/05) reikia atsakyti, kad EB 49 straipsnis aiškintinas taip, jog nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią tam tikroms atitinkamos valstybės narės mokykloms sumokėti mokesčiai už mokslą yra atskaitytini, o tokie patys mokesčiai, sumokėti likusioje Bendrijos teritorijoje esančioms mokykloms – ne, prieštarauja pasyviai laisvės teikti paslaugas aspektui. Pagal dabartinę Bendrijos teisę nacionalinis įstatymų leidėjas gali apriboti privačioms mokykloms suteikiamų lengvatų sumą ar nustatyti objektyvius kriterijus, pagal kuriuos būtų įvertinama tokių mokyklų teisė gauti pagalbą.

³⁸ — Taip pat žr. Gonella, „Unvereinbarkeit des § 10 Absatz 1 Nr. 9 *EstG* mit Europarecht“, *„Der Betrieb 1994“*, 28 sąsiuvinis, p. 1395.

IV — Dėl proceso dėl įsipareigojimų neįvykdymo (byla C-318/05) 68. Komisija prašo:

A — Ikitaisminė procedūra ir teismo procesas

65. 2002 m. liepos 19 d. Komisija įteikė Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybei oficialų įspėjimą, pirmą kartą pranešdama abejojanti, ar *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas neprieštarauja Bendrijos teisei. Remdamasi ypatingu Vokietijos privačių mokyklų pobūdžiu dėl to, kad jos priklauso viešojo švietimo sistemai, Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybė atsakė į šį įspėjimą 2002 m. rugpjūčio 26 d. pranešdama, kad suteikdama lengvatą tam tikroms Vokietijos mokykloms ji nepažeidžia EB sutarties.

66. Nepakeitusi savo nuomonės, 2004 m. sausio 9 d. Komisija pateikė pagrįstą nuomonę, kurią gavusi Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybė iš pradžių pranešė ketinanti panaikinti *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą. Tačiau 2005 m. vasario 3 d. pranešimu ji paaiškino Komisijai, kad, nesusirinkus daugumos balsų, šios nuostatos panaikinti nepavyko.

67. Kadangi tolesnis dialogas buvo nevaisingas, 2005 m. rugpjūčio 16 d. Komisija pareiškė ieškinį Teisingumo Teisme.

- pripažinti, kad nepalikusi jokios galimybės suteikti *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte numatytą mokesčių lengvatą specialiosioms išlaidoms už sumokėtus mokesčius už mokslą užsienio mokykloje, Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 18, 39, 43 ir 49 straipsnius,
- priteisti iš Vokietijos Federacinės Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

B — Pagrindiniai šalių argumentai

69. *Komisijos* nuomone, *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas pažeidžia EB 49 straipsnį. Pirma, tai susiję su pasyviu laisves teikti paslaugas aspektu. Atitinkamus argumentus Komisija pateikė procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-76/05)³⁹. Be to, Komisija atkreipia dėmesį, kad vien jau

³⁹ — Žr. šios išvados 21 punktą.

privačios organizacijos bruožai, būdingi mokykloms, kurioms pagal ginčijamą nuostatą suteikiama lengvata, leidžia manyti, kad jos teikia atlygintinas paslaugas.

70. Komisija teigia, kad šios išvados 18 punkte nurodytas Vokietijos vyriausybės atsikirtimas į šį argumentą neatsako į kaltinimą dėl EB 49 straipsnio pažeidimo. EStG 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte nenumatyti objektyvūs kriterijai, kuriais remiantis būtų galima nustatyti, kokiomis aplinkybėmis turėtų būti atskaitytini mokesčiai už mokslą Vokietijos ir užsienio mokyklose.

71. Antra, žvelgiant plačiau, o ne tik į nagrinėjamas pagrindinės bylos faktines aplinkybes, pažeidžiama ir aktyvi laisvė teikti paslaugas. Užsienio mokykloms daug sunkiau konkuruoti siūlant savo paslaugas Vokietijoje dėl Vokietijos mokykloms suteikiamos mokesčių lengvatos.

72. Be to, Komisijos nuomone, buvo pažeisti ir EB 39, 43 ir 18 straipsniai. Tai susiję ne tik su darbuotojais iš kitų valstybių narių, savarankiškai dirbančiais asmenimis ir dėl asmeninių priežasčių į Vokietiją persikėlusiais tėvais, norinčiais toliau leisti vaikus į savo kilmės šalies mokyklą, bet ir su vokiečių kilmės tėvais, kurie leidžia vaikus į privačią mokyklą toje valstybėje narėje, į kurią persikėlę gyventi.

73. Kita vertus, Komisija mano, kad atitinkamų privačių užsienio mokyklų atžvilgiu buvo pažeista ir įsisteigimo laisvė. Tam, kad, konkuruodamos su Vokietijos mokyklomis, nebūtų diskriminuojamos dėl EStG 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto, jos priverstos steigti Vokietijos Federacinėje Respublikoje.

74. Galiausiai, Komisijos nuomone, nesuteikiant mokesčių lengvatos lankančiesiems užsienio mokykloms pažeidžiamas EB 10 straipsnis, skaitomas kartu su EB 149 straipsnio 2 dalyje įvardytu Bendrijos tikslu.

75. Tačiau *Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybė* tvirtina nepažeidusi Bendrijos teisės. Kalbant apie EB 49 straipsnį, jos argumentai buvo išdėstyti procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-76/05). Be to, atsiliepime į ieškinį ji teigia, kad EStG 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas gali būti taikomas ir vokiškoms mokykloms kitose valstybėse narėse.

76. Vokietijos vyriausybės nuomone, EB 18, 39 ir 43 straipsniai taip pat nebuvo pažeisti, nes pripažinto Bendrijos teisės pažeidimo teisinė pasekmė – tai, kad užsienio mokykloms sumokėti mokesčiai už mokslą turi būti atskaitomi – prieštarautų

principui, kad švietimo sistemos organizavimas nepriklauso Bendrijos institucijų kompetencijai.

pažeidimas, susijęs su kitose valstybėse narėse įsteigtomis privačiomis mokyklomis. Kitaip tariant, privačioms Vokietijos mokykloms teikiama mokesčių lengvata neleidžia užsienio mokykloms sėkmingai konkuruoti siūlant savo paslaugas Vokietijoje.

C — Vertinimas

1. Dėl galimo laisvės teikti paslaugas pažeidimo

77. Proceso dėl įsipareigojimų neįvykdymo dalykas yra ta pati nacionalinės teisės nuostata kaip ir procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas.

78. Taigi pirmiau šioje išvadoje kalbant apie procesą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-76/05) pateiktais argumentais dėl EB 49 straipsnio taikymo srities⁴⁰ ir dėl EB 49 straipsnio pažeidimo, susijusio su nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos diskriminuojamuoju pobūdžiu⁴¹, galima remtis ir šioje byloje.

79. Tačiau nagrinėtinas ne tik pasyvus laisvės teikti paslaugas aspektas, bet net ir galimas (aktyvios) laisvės teikti paslaugas

80. Tačiau laisvės teikti paslaugas pažeidimas, kylantis iš *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto, nepateisintinas jokių pagrindų⁴².

81. Todėl reikia pripažinti, kad *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktu Vokietijos Federacinė Respublika pažeidė EB 49 straipsnyje numatytą aktyvią laisvę teikti paslaugas ir pasyvų jos aspektą.

2. Dėl galimo laisvo darbuotojų judėjimo ir įsisteigimo laisvės pažeidimo (EB 39 ir 43 straipsniai)

82. Kitaip nei byloje C-76/05, procese dėl įsipareigojimų neįvykdymo (byla C-318/05) reikia nustatyti ir tai, ar *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas nepažeidžia EB 39 ir 43 straipsnių.

40 — Šios išvados 29 ir paskesni punktai.

41 — Šios išvados 41 ir paskesni punktai.

42 — Šios išvados 59 ir paskesni punktai.

83. Dėl *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto nepalankioje padėtyje pirmiausia atsiduria darbuotojai ir persikėlę gyventi į Vokietiją arba ten dirbantys savarankiški asmenys, kurių vaikai toliau lanko mokesčių už mokslą renkančias mokyklas kitose valstybėse narėse. Pagal *EstG* 1 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį darbuotojų, kurių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra Vokietijoje, visos pajamos apmokestinamos pajamų mokesčiu. Ši nuostata gali būti taikoma ir „pasienio zonoje gyvenantiems asmenims“, kurių darbo vieta yra Vokietijoje, o gyvenamoji vieta – kitoje valstybėje. Pagal *EstG* 1 straipsnio 3 dalį pateikus prašymą visos jų pajamos taip pat apmokestinamos pajamų mokesčiu. Pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą šie asmenys neturi teisės į pajamų mokesčio atskaitą už dalį sumokėtų mokesčių už mokslą, kuri būtų jiems suteikta, jei lankoma mokykla būtų įsteigta Vokietijoje, ir dėl to patiria diskriminavimą, dėl kurio ir ateityje gali nepasinaudoti savo teisėmis pagal EB 39 ir 43 straipsnius.

84. Ir priešingai, pagal *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktą nepalankioje padėtyje gali atsidurti ir Vokietijos piliečiai, jei jie persikelia gyventi į kitą valstybę narę ir ten leidžia vaikus į mokyklą, kurioje mokslas yra mokamas. Tiesa, paprastai iš Vokietijos Federacinės Respublikos išvykę asmenys nustoja būti mokesčių mokėtojais šioje šalyje, taigi negali atsidurti nepalankioje padėtyje dėl Vokietijos mokesčių teisės nuostatos. Tačiau pagal *EstG* 1 straipsnio 2 dalį ši taisyklė negalioja kitoje valstybėje narėje dirbantiems viešosios tarnybos pareigūnams ir, pagal 1965 m. balandžio 8 d. Protokolo dėl

Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų⁴³ 14 straipsnį, Europos Bendrijų pareigūnams vokiečiams. Jeigu jų vaikai lanko mokesčių už mokslą renkančią mokyklą toje valstybėje narėje – išskyrus vokiškas mokyklas užsienyje ir Europos mokyklas⁴⁴, – dėl *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkto tėvams negali būti atskaityti sumokėti mokesčiai už mokslą.

85. Tuo, kad mokesčių už mokslą atskaitą susieja su mokyklos įsteigimo vieta, *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas tiesiogiai nepažeidžia privačių užsienio mokyklų – kurioms mokesčių lengvata netaikoma, – privalančių įsisteigti Vokietijoje, kad taip pat gautų mokesčių lengvatą, įsisteigimo laisvės; iš tiesų tai tėra pasekmė to, kad buvo pažeistas jos laisvės teikti paslaugas pasyvus aspektas.

86. Įvardyti diskriminavimo atvejai taip pat nėra pateisintini⁴⁵.

87. Todėl reikia pripažinti, kad *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte ne-

43 — OL L 152, 1967, p. 13 ir paskesni.

44 — Žr. 22 ir 23 išnašose minėtą naujausią *Bundesfinanzhof* praktiką.

45 — Žr. šioje išvadoje pateiktus argumentus dėl bylos C-76/05, 59 ir paskesni punktai.

numatydamą galimybės atskaityti mokesčius už mokslą užsienio mokyklose, Vokietijos Federacinė Respublika pažeidė ir EB 39 ir 43 straipsnius.

3. Dėl galimo (Europos Sąjungos piliečių) judėjimo laisvės pažeidimo (EB 18 straipsnio 1 dalis, skaitoma kartu su EB 12 straipsnio 1 dalimi)

a) Taikymo sritis

88. Pirmiausia reikia nustatyti, ar EB 18 straipsnio 1 dalis ir EB 12 straipsnio 1 dalis – kaip ir procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-76/05)⁴⁶ – netaikytinos vien dėl to, kad pirmumą turi atitinkama specialioji Bendrijos teisės nuostata. Kai tėvai, kaip teigia Komisija, netiesiogiai pasinaudoja judėjimo laisve ir todėl leidžia vaikus į kitos valstybės narės mokyklą, ši situacija paprastai patenka į laisvės teikti paslaugas (pasyvaus aspekto) taikymo sritį pagal EB 49 ir tolesnius straipsnius, kaip ir byloje C-76/05.

89. Tačiau toliau Komisija teigia, kad, nepaisant bylos C-76/05 faktinių aplinkybių, į EB 18 straipsnio 1 dalies, skaitomos kartu su EB 12 straipsnio 1 dalimi, taikymo sritį patenka ir tokia situacija, kai dėl asmeninių priežasčių į Vokietiją gyventi persikėlę kitos valstybės narės piliečiai palieka savo vaikus mokytis privačiose mokyklose savo kilmės valstybėje.

90. Tai tiesa: tėvai, užsienio valstybės piliečiai, vien dėl asmeninių priežasčių persikeldami gyventi į Vokietijos Federacinę Respubliką, pasinaudoja judėjimo laisve (EB 18 straipsnio 1 dalis) tuo atveju, jei tą padaro ne dėl darbo Vokietijoje⁴⁷. Tačiau tai dar nereiškia, kad jie neprivalės mokėti pajamų mokesčio nuo kitų savo pajamų.

91. Taikyti EB 12 straipsnio 1 dalį ir EB 18 straipsnio 1 dalį kelio neužkerta ir tai, kad kitoje valstybėje narėje nevykdoma jokia ekonominė veikla⁴⁸. Tiesa, pagal EB 12 straipsnį faktinės bylos aplinkybės turi patekti į „Sutarties taikymo sritį“. Ankstesniuose sprendimuose Teisingumo Teismas nurodė, kad į Sutarties taikymo sritį patenka tik su profesinio mokymo prieinamumu

47 — Kitu atveju jie būtų laikomi arba darbuotojais (EB 39 straipsnis), arba savarankiškai dirbančiais asmenimis (EB 43 straipsnis).

48 — Pagal 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Baumbast* (C-413/99, Rink. p. I-7091, 80–84 punktai) norint remtis EB 12 straipsnio 1 dalimi ir 18 straipsnio 1 dalimi nebūtina, kad kitose valstybėse narėse būtų vykdoma ekonominė veikla pagal EB 39, 43 arba 49 straipsnius.

46 — Žr. šios išvados 26 punktą.

susiję teisės aktai⁴⁹. Tačiau *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punktas suteikia lengvatą visoms privačioms Vokietijos mokykloms – taip pat, svarbiausia, bendrojo lavinimo. Tačiau per laiką, kuris praėjo po šių sprendimų paskelbimo, Europos Sąjungos sutartimi į EB sutartį buvo įtraukta nuostata dėl Sąjungos pilietybės bei šios sutarties trečios dalies VIII antraštinė dalis (tapo XI antraštinė dalimi) papildyta 3 skyriumi, skirtu švietimui ir profesiniam rengimui, dėl kurio Sutarties taikymo sritis tapo platesnė. Todėl pagal dabartinę Teisingumo Teismo praktiką Europos Sąjungos pilietis, teisėtai gyvenantis priimančiosios valstybės narės teritorijoje, gali remtis EB 12 straipsniu visose situacijose, kurios priklauso Bendrijos teisės *ratione materiae*⁵⁰. Tokioms situacijoms priskirtinos ir tos, kurios yra su laisvės judėti ir apsigyventi valstybės narės teritorijoje įgyvendinimu, kaip numato EB 18 straipsnis⁵¹.

b) Diskriminavimas

93. Iš EB 12 straipsnio 1 dalies ir EB 18 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad tėvai, kurių vaikai lanko mokyklą kitoje valstybėje narėje, teisiškai turi būti vertinami taip pat kaip ir šios valstybės piliečiai⁵². Tačiau šios jų teisės nepaisoma nacionalinės mokesčių teisės nuostatoje, pagal kurią – kaip jau įrodėme kalbėdami apie EB 49 straipsnį byloje C-76/05⁵³ – tėvai automatiškai turi mokėti daugiau mokesčių, jei jų vaikai lanko privačias mokyklas užsienyje.

c) Pateisinimas

92. Taigi mokesčių lengvatos mokesčiams už mokslą bendrojo lavinimo mokyklose taip pat gali patekti į EB 12 straipsnio 1 dalies ir EB 18 straipsnio 1 dalies „taikymo sritį“.

94. Šiuo požiūriu taip pat galima remtis argumentais dėl laisvės teikti paslaugas, išdėstytais byloje C-76/05⁵⁴. Remiantis Sutartyje įtvirtintu Bendrijos teisės kompetencijų paskirstymu taip pat neįmanoma prieiti prie kitokios išvados. Iš esmės už bendrąją ir profesinį lavinimą iš tiesų atsako valstybės narės⁵⁵. Tačiau kaip matyti iš jau minėtos EB 149 straipsnio 2 dalies, tai nepanaikina

49 — 1988 m. vasario 2 d. Sprendimas *Blaizot ir kt.* (24/86, Rink. p. 379, 11 ir 15 punktai) ir 29 išnašoje minėto sprendimo *Gravier* 25 punktas.

50 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Bidar* 32 punktas; 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Grzelczyk* (C-184/99, Rink. p. I-6193, 32 punktas) ir 1998 m. gegužės 12 d. Sprendimas *Martinez Sala* (C-85/96, Rink. p. I-2691, 63 punktas).

51 — 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *Garcia Avello* (C-148/02, Rink. p. I-11613, 24 punktas) ir 1998 m. lapkričio 24 d. Sprendimas *Bickel ir Franz* (C-274/96, Rink. p. I-7637, 15 ir 16 punktai).

52 — 50 išnašoje minėto sprendimo *Grzelczyk* 30–32 punktai.

53 — Žr. šios išvados 41 ir paskesnius punktus.

54 — Žr. šios išvados 59 punktą.

55 — Žr. šios išvados 2 ir 45 punktus.

valstybių narių pareigos derinti priimamas švietimo priemonės su Bendrijos teisės nuostatomis.

4. Bylinėjimosi išlaidos

d) Išvada

95. Todėl reikia pripažinti, kad *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte nenumačiusi galimybės atskaityti mokesčius už mokslą užsienio mokyklose, Vokietijos Federacinė Respublika pažeidė ir EB 12 straipsnį, skaitomą kartu su EB 18 straipsniu.

96. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Vokietijos Federacinė Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

V — Išvada

97. Į *Finanzgericht Köln* byloje C-76/05 pateiktą prejudicinį klausimą siūloma atsakyti taip,

- kad EB 49 straipsnis aiškinamas taip, jog nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią tam tikroms atitinkamos valstybės narės mokykloms sumokėti mokesčiai už mokslą yra atskaitytini, o tokie patys mokesčiai, sumokėti likusioje Bendrijos teritorijoje esančioms mokykloms – ne, prieštarauja pasyviai laisvės teikti paslaugas aspektui.

- Pagal dabartinę Bendrijos teisę nacionalinis įstatymų leidėjas gali apriboti privačioms mokykloms suteikiamų lengvatų sumą ar nustatyti objektyvius kriterijus, pagal kuriuos būtų įvertinama tokių mokyklų teisė gauti pagalbą.

98. Byloje C-318/05 siūloma nuspręsti,

- kad, nenumačiusi jokios galimybės suteikti *EstG* 10 straipsnio 1 dalies 9 punkte numatytą mokesčių lengvatą specialiosioms išlaidoms už mokslą užsienio mokykloje sumokėtiems mokesčiams, Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 18, 39, 43 ir 49 straipsnius, ir
- priteisti iš Vokietijos Federacinės Respublikos bylinėjimosi išlaidas.